

TÜRK AKADEMİSİ

Türk Akademisi Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı (TASAV)

www.tasav.org

DÜŞÜNCE DÜNYASINDA TÜRKİZ

Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi

Yıl/Year: 15 • Sayı/No: 3 • Aralık/December 2024

ISSN: 1309-601X

TASAV Adına Sahibi / Owner on behalf of TASAV

İsmail Faruk AKSU

Editör / Editor

Prof. Dr. Yalçın SARIKAYA

Yazı İşleri Müdürü / Managing Editor

Konur Alp KOÇAK

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Savaş ÇEVİK

Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Yazım ve Dil Editörleri / Spelling and Language Editors

Züleyha Nurgül ERTUGRUL (Türkçe)

Yunus Emre TAŞKIN (İngilizce)

Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Mehmet ALTUNKAYA	Prof. Dr. Turgay UZUN
Prof. Dr. Birol AKGÜL	Doç. Dr. Arif BAĞBAŞLIOĞLU
Prof. Dr. Mehmet Emin ÇAĞIRAN	Doç. Dr. Alparslan A. BAŞARAN
Prof. Dr. Murat ÇETİNKAYA	Doç. Dr. Eray BAYRAMOL
Prof. Dr. Hilmi DEMİR	Doç. Dr. Atilla BEDİR
Prof. Dr. Mehmet EKİZ	Doç. Dr. Hüseyin KALEMLİ
Prof. Dr. Mehmet GÜNAL	Doç. Dr. Tuğrul KORKMAZ
Prof. Dr. Gökhan GÜNEYSU	Doç. Dr. Hatice MUMYAKMAZ
Prof. Dr. Ali GÜRSEL	Doç. Dr. Esmâ ÖZDAŞLI
Prof. Dr. Erkan GÖKSU	Doç. Dr. Arif SARI
Prof. Dr. Oğuzhan GÖKTOLGA	Doç. Dr. Hasan Sencer PEKER
Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA	Doç. Dr. Göktuğ SÖNMEZ
Prof. Dr. Hayri KESER	Doç. Dr. Murat ŞAHİN
Prof. Dr. M. Hanifi MACİT	Doç. Dr. M. Halit YILDIRIM
Prof. Dr. Ahmet Bedri ÖZER	Doç. Dr. Gökberk YÜCEL
Prof. Dr. Yusuf SARINAY	Dr. Hasan Bozkurt ÇELİK
Prof. Dr. Okan TAŞAR	Dr. Emre ÖZSOY

DÜŞÜNCE DÜNYASINDA TÜRKİZ

Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi

Düşünce Dünyasında Türkiz, Türk Akademisi Siyasî Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı (TASAV) tarafından hazırlanıp Nisan, Ağustos ve Aralık aylarında olmak üzere yılda üç kez yayınlanan hakemli bir dergidir. Dergimiz, *Google Scholar* ve *SOBIAD* tarafından taranmaktadır.

Düşünce Dünyasında Türkiz, bilimsel danışman kurulunda ve yayın kurulunda bulundurduğu farklı disiplinlere mensup akademisyenler ile bilimsel nitelik ve yenilikten ödün vermeyen saygın bir akademik dergi olarak İngilizce ve Türkçe makalelere ve kitap tahlillerine yer vermektedir.

Düşünce Dünyasında Türkiz; siyasî, sosyal ve ekonomik politikaların belirlenmesine, mevcut politikaların bilimsel veriler ışığında tahlil edilerek geliştirilmesine ve önemli sorunların çözümüne yönelik politika önerilerinin ortaya konmasına öncelik atfetmekte, disiplinler-arası araştırmaları teşvik etmektedir.

Sosyal bilimlerin birçok alanında hazırlanacak araştırmalara yer veren *Düşünce Dünyasında Türkiz*, bilimselliğin ilk şartı olan nesnelliği temel yayın ilkelerinden biri olarak kabul eder. Dolayısıyla dergimize yayınlanmak üzere gönderilen tüm yazılar, tarafsız hakemler tarafından en hızlı şekilde gözden geçirilir ve uygun görülmesi hâlinde telif ücretleri yazarına ödenmek kaydıyla basılı ve elektronik ortamda yayınlanır.

About the Journal

Düşünce Dünyasında TÜRKİZ is a peer-reviewed journal on social sciences published in every four months by TASAV, a non-profit think-tank based in Ankara, Turkey. The editorial board has the authority to decide which papers comply with the rules and principles of academic writing and qualified for publication in the journal. Each paper submitted for publication is subject to review of at least two undisclosed referees. Having a paper published in this journal does not require any payment to TASAV.

İletişim / Contact

29 Ekim Caddesi 2654. Sokak No: 1 Gölbaşı-Ankara/Türkiye
Tel: +90 312 460 1779 • Faks: +90 312 460 1789
www.tasav.org • iletisim@tasav.org • turkiz.dergi@tasav.org

Tasarım, Dizgi ve Baskı / Design and Printing

Vega Basım Hizmetleri • Sertifika No: 43714
Korkutreis Mahallesi Lale Caddesi No: 21/A Ankara/Türkiye
Tel: +90 312 230 0723

Baskı tarihi / Published in: Aralık/December 2024

İÇİNDEKİLER

- Yalçın SARIKAYA** 353
 Editörün Notu / *Editor's Note*
- Alper BAKICI** 357
 İmparatorluk Mirasından Cumhuriyete Türkiye'de
 Kültürel Hegemonya ve Türk Milliyetçiliği
*Cultural Hegemony and Turkish Nationalism in Turkey from the
 Imperial Legacy to the Republic*
 (Araştırma Makalesi)
- Dursun Can EYÜBOĞLU** 389
 Uşun Koca Oğlu Segrek Boyu'nun Coğrafyası
The Geography Of Usun Koca Oglu Segrek Boyu
 (Araştırma Makalesi)
- Eray BAYRAMOL** 445
 Çarlık Rusya'nın Birinci Dünya Savaşı'nda Kafkasya'ya Göç Eden
 Ermeni Mülteciler Arasında Ortaya Çıkan Salgın Hastalıklarla İlgili
 Yürüttüğü Faaliyetler
*Tsarist Russia's Activities Regarding Epidemic Diseases Among Armenian
 Refugees Who Migrated to Caucasus During the First World War*
 (Araştırma Makalesi)
- Ömer Faruk KORKMAZ & Selin SOĞUKOĞLU KORKMAZ** 469
 Türk Devletleri Teşkilatı Ekonomik İş Birliğinin
 Bankacılık ve Finans Boyutu
*Banking and Finance Dimension of Economic Cooperation of the
 Organization of Turkic States*
 (Araştırma Makalesi)
- Zeynep AYDOĞAN** 495
 Fırtınalı Yıllar: Doğu Türkistan'ı Cumhuriyete Hazırlayan Süreç
Stormy Years: The Process That Prepared East Turkestan for the Republic
 (Araştırma Makalesi)

EDİTÖRÜN NOTU

Değerli okurlar,

Dergimizin 15. cildinin üçüncü ve 2024 yılının son sayısını okurlarımızın ve akademik çevrelerin yararına sunmaktayız. Geride bıraktığımız yıl içinde hem Türkiye’de hem de Türkiye’nin yakın çevresinde son derece önemli sosyal ve siyasal gelişmeler olmuştur. Rusya-Ukrayna savaşının Ukrayna’nın Rusya içinde girdiği operasyonlarla yeni bir boyut kazanması, Avrupa siyasetinde göçmen karşıtı aşırı sağ partilerin yükselişinin sürmesi, İsrail’in Aksa Tufanı Operasyonu sonrasında başlattığı saldırıların büyük bir insanlık suçuna dönüşüp birinci yılını tamamlaması, ABD’de yapılan Başkanlık seçimlerini Donald Trump’ın kazanması, Suriye’de Esad rejiminin devrilmesi gibi olayların tamamı dünya çapında ancak Türkiye etrafında gerçekleşmiş kritik önemde olaylardır. Tüm bunlar yaşanırken, iklim değişikliği, küresel salgın riskleri, küresel ekonomik daralma ve dalgalanmalar, siber savaş riskleri de varlığını sürdürmektedir. Böylesine kırılğan ve çatışmalı bir iklimde siyaset bilimi ve/veya uluslararası ilişkiler konularının akademik araştırmalarda daha fazla konu edinilmiş olması şaşırtıcı olmamalıdır. Bununla birlikte tarih, sosyal bilimlerin ana laboratuvarı olmayı sürdürmekte, bu yönüyle dergimizin bu sayısında da kendine yer bulmaktadır.

Düşünce Dünyasında TÜRKİZ Dergisi’nde yine muhtelif sosyal bilim alanlarından yazılar yer almaktadır. İlk olarak Alper BAKICI’nın kaleme aldığı “İmparatorluk Mirasından Cumhuriyete Türkiye’de Kültürel Hegemonya ve Türk Milliyetçiliği” başlıklı araştırma makalesinde, Türk milliyetçiliğini doğuran faktörler, fikir ve siyaset insanlarının düşünceleri ve kültüre olan bakış açıları incelemeye konu edilmiştir. Yazar bu çalışmada Türk tarihini çeşitli evreler halinde ama bütünlük içinde ele alarak Cumhuriyet dönemiyle birlikte Türk milliyetçiliğinin gelişimini farklı bir bakış açısıyla analiz etmektedir.

Dursun Can EYÜBOĞLU'nun "Uşun Koca Oğlu Segrek Boyu'nun Coğrafyası" başlıklı makalesi, 65. ve 66. sayılarımızda yer alan çalışmalarının devamı veya tamamlayıcısı niteliğinde bir makaledir. Araştırmacı bu makalesinde Türk edebiyatının temel taşlarından olan Dede Korkut destanlarının farklı varyantları hakkında bilgi verdikten sonra, bu nüshaların ortaya koyduğu yer adlarından hareketle Dede Korkut coğrafyasını incelemektedir. Türk halk kültürü, Türk mitolojisi ve Türk toponomisi açılarından dikkat çekici tespitler barındıran bu makale, Türk dünyasının farklı ülkelerinden çok sayıda araştırmacının Dede Korkut'a ilişkin eserlerini de kaynak olarak kullanmış bir eserdir.

"Çarlık Rusya'nın Birinci Dünya Savaşı'nda Kafkasya'ya Göç Eden Ermeni Mülteciler Arasında Ortaya Çıkan Salgın Hastalıklarla İlgili Yürüttüğü Faaliyetler" başlıklı makalesinde Eray BAYRAMOL, Rusça ve Türkçe kaynaklara istinad ederek hem Türkiye hem de bütünüyle Kafkasya için son derece zor bir dönem olan Birinci Dünya Savaşı yıllarına dair ilginç bir konuyu incelemektedir. Makale, o dönemde Çarlık Rusya tarafından Kafkasya'nın, Abhazya, Ahılkelek, Krasnodar, Erivan, Gümrü, Karabağ gibi çeşitli bölgelerine yerleştirilen Ermeni mültecilere dair yeni çalışmaların da kapısını aralayabilecek kıymetli bir tarih araştırmasıdır.

Ömer Faruk KORKMAZ ve Selin Soğukoğlu KORKMAZ'ın birlikte hazırladıkları "Türk Devletleri Teşkilatı Ekonomik İş Birliğinin Bankacılık ve Finans Boyutu" başlıklı çalışmaları, Avrasya coğrafyasında giderek etkin bir bölgesel örgüt olma hüviyeti kazanan TDT'nin ekonomi boyutuna odaklanan bir araştırma makalesidir. Bu makale, bir taraftan TDT ve üyelerin genel ekonomik görünümleri hakkında bilgi verirken, diğer taraftan da TDT'nin bir uluslararası bölgesel teşkilat olarak hangi alanlarda ekonomik iş birliği imkânları geliştirdiğini bilhassa finans ve bankacılık üzerinden tahlil etmektedir.

Son olarak Zeynep AYDOĞAN "Fırtınalı Yıllar: Doğu Türkistan'ı Cumhuriyete Hazırlayan Süreç" başlıklı makaleyle Doğu Türkistan'da Çin yönetiminin uyguladığı baskıcı politikalara ve bu politikalara

karşı verilen direnişin detaylarına odaklanmaktadır. Yazar, Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti'nin kurulmasını mümkün kılan tarihsel, siyasi ve toplumsal gelişmeler yanında Doğu Türkistan aydınlarının ve toplumun önde gelenlerinin tercih ettikleri mücadele yolunu Uygur bağımsızlık tarihinin verileri ve siyasi söylemler doğrultusunda incelemektedir. Uygur Türklerinin maruz kaldığı baskı politikaları zaman zaman dünya ölçeğinde kamuoyuna yansımakla birlikte hâlâ gereken ilgiyi görmemesi gerçeğini göz önünde bulundurarak, bu çalışmanın insanlık adına utanç verici uygulamaların öğrenilmesine de katkı sağlayacağını değerlendiriyoruz.

15. cildimizin son sayısının, okurlarımız ve akademik hayatımız açısından faydalı olmasını dilerken, sayının hakemleri, alan editörleri ve teknik ekipte emek veren herkese şükranlarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Yalçın SARIKAYA

Editör